

УДК 378.147:811.111

DOI <https://doi.org/10.12958/1817-3764-2026-1-137-144>

Сура Наталія Анатоліївна,

докторка педагогічних наук, професорка,

професорка кафедри іноземних мов

ДЗ «Луганський національний університет імені Тараса Шевченка»,

м. Полтава, Україна.

sura.natalia@ukr.net

<https://orcid.org/0000-0001-8569-3990>

ФОРМУВАННЯ ПЕДАГОГІЧНОЇ МАЙСТЕРНОСТІ МАЙБУТНЬОГО ВЧИТЕЛЯ АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ В КОНТЕКСТІ СОЦІАЛЬНО-КОМПЕТЕНТІСНОГО ПІДХОДУ

Постановка проблеми. Актуальність проблеми формування педагогічної майстерності майбутнього вчителя англійської мови в контексті соціально-компетентісного підходу пов'язана з комплексом трансформаційних процесів, які відбуваються у різних сферах соціально-економічного, соціокультурного, а відтак і освітнього простору держави. Зокрема, це стосується базового протиріччя між домінуванням класичної, інформаційно-репродуктивної системи освіти, професійної у тому числі, та потребою у фахівцях, здатних ефективно працювати в ринкових умовах, оперативно реагувати на професійні, соціальні ситуації, що постійно змінюються (Топузов, Малихін, Опалюк, 2018).

Перехід на компетентісну модель професійної освіти обумовлює необхідність з'ясування проблеми формування здатності майбутнього вчителя англійської мови до соціальної рефлексії як системи, що функціонує та розвивається за принципами компетентісного, особистісно-орієнтованого, метапредметного, діяльнісного, практико-орієнтованого підходів, максимально враховуючи актуальну ситуацію комплікативності й суперечливості сьогодення.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Науково-методичні праці та публікації останніх років містять значну кількість різноманітної інформації з проблеми формування педагогічної майстерності майбутнього вчителя англійської мови в контексті соціально-компетентісного підходу: вивчення механізмів формування

професійних навичок через рівноправну взаємодію між викладачем та студентом (М. В. Морозова); удосконалення професійної майстерності викладачів іноземної мови на основі інтерактивних технологій (Н. О. Побережна); теоретико-методологічні засади педагогічної майстерності (О. А. Дубасенюк, І. А. Зязюн); соціальна компетентність та інтеракція (О. Є. Єгорова, О. М. Дворник, Н. П. Рубан); методичні аспекти підготовки вчителів іноземних мов (Н. В. Теличко, Н. Дмитренко, В. Панченко, І. Школа).

Науково-методичні праці та публікації цих вчених складають, на нашу думку, потужний фундамент для дослідження проблеми формування педагогічної майстерності майбутнього вчителя англійської мови в контексті соціально-компетентісного підходу. Поєднання класичних підходів І. А. Зязюна та О. А. Дубасенюк із сучасними напрацюваннями М. В. Морозової, Н. О. Побережної, О. Є. Єгорової, О. М. Дворник, Н. П. Рубан, Н. В. Теличко, Н. Дмитренко, В. Панченко, І. Школи дозволить нам висвітлити особистість вчителя англійської мови як фахівця, який не лише володіє англійською мовою, а й вправно керує соціальними процесами в освітньому середовищі вищої школи (Побережна, 2014; Дубасенюк, 2016; Дворник, Рубан, 2024; Дмитренко, Панченко, Школа, 2025).

Разом з тим, слід відзначити, що існують невирішені частини проблеми, що досліджується, а саме: питання інтеграції

професійної суб'єктності вчителя англійської мови – педагогічна майстерність формується тоді, коли вчитель англійської мови стає суб'єктом власного розвитку – сам конструює авторські методики, що поєднують мовну підготовку з вихованням відповідальної особистості в контексті соціально-компетентнісного підходу.

Мета статті – визначити та розкрити сутність поняття «педагогічна майстерність» вчителя англійської мови з позицій соціально-компетентнісного підходу та описати специфічні особливості її формування.

Методологія та методи дослідження. Для вивчення проблем формування педагогічної майстерності майбутнього вчителя англійської мови в контексті соціально-компетентнісного підходу було застосовано комплекс методів дослідження: теоретичні методи (аналіз психолого-педагогічної літератури для визначення критеріїв педагогічної майстерності, синтез та узагальнення викладацького досвіду); спостереження (відвідування практичних занять для оцінювання методичних прийомів, використання інтерактивних технологій, атмосфери практичного заняття); опитування (анкетування, інтерв'ю) – вивчення думки студентів / колег про професіоналізм вчителя, оцінювання педагогічної майстерності; педагогічний експеримент (впровадження нових методів / технологій навчання іноземних мов з метою підвищення педагогічної майстерності); аналіз результатів діяльності (вивчення планів-конспектів практичних занять, результатів тестів та навчальних досягнень учнів).

Виклад основного матеріалу. У вітчизняній педагогічній науці науковцями запропоновано декілька визначень поняття «педагогічна майстерність». Український педагогічний словник подається таке тлумачення: «... Педагогічна майстерність – це характеристика високого рівня педагогічної діяльності. Критеріями педагогічної майстерності педагога виступають такі ознаки його діяльності: гуманність, науковість, педагогічна доцільність, оптимальний характер, результативність, демократичність, творчість (оригінальність)» (Гончаренко, 1997, с. 254).

У підручнику «Педагогічна майстерність» пропонується таке визначення: «...Педагогічна майстерність – це комплекс властивостей особистості, що забезпечує самоорганізацію високого рівня професійної діяльності на рефлексивній основі» (Педагогічна майстерність, 2004, с. 30).

«... Майстерність і мистецтво виховання всебічно розвиненої особистості полягає в умінні педагога відкрити буквально перед кожним, отже й перед найпосереднішим, найважчим вихованцем ті сфери розвитку його духу, де він може досягти вершини, виявити себе, заявити про своє Я, черпати сили з джерела людської гідності, почувати себе не обділеним, а духовно багатим» (Сухомлинський, 1976, с. 419).

Оскільки поняття «педагогічна майстерність» є надто складним для однозначного трактування, не варто намагатися знайти єдине ідеальне визначення. Глибше досягнути його суть дозволяє перехід від загальних формулювань до детального вивчення окремих структурних елементів.

У науково-методичній літературі (Основи педагогічної майстерності та творчості вчителя, 2023; Короткова, 2023) виокремлюють чотири основні характеристики майстерного вчителя, тобто складники педагогічної майстерності: 1) гуманістична спрямованість – передбачає застосування головних засад педагогіки партнерства та реалізації принципу особистісно орієнтованого навчання; 2) професійна компетентність – передбачає насамперед володіння предметом викладання та постійне оновлення і збагачення знань зі своєї наукової галузі та суміжних дисциплін; 3) педагогічні здібності: комунікативні – здатність до спілкування, до встановлення продуктивних контактів і зв'язків; перцептивні – професійна проникливість, пильність, педагогічна інтуїція, здатність сприймати та розуміти іншу людину; динамічні – здатність активно впливати на іншу особистість; організаторські – залучення здобувачів освіти до різноманітних заходів, формування колективу; гностичні – здатність до пізнання нового; дидактичні – уміння навчати інших; емоційна стабільність – здатність

володіти собою, зберігати самоконтроль, здійснювати саморегуляцію поведінки; оптимістичне прогнозування – передбачення розвитку особистості з орієнтацією на позитив; креативність – здатність до творчості; 4) педагогічна техніка – володіння комплексом прийомів, який допомагає вчителю глибше, яскравіше, талановитіше виявити себе і досягти оптимальних результатів у роботі. До основних елементів педагогічної техніки належать: техніка мовлення (голос, дихання, дикція, інтонаційне забарвлення), виразний показ почуттів і ставлень (міміка, пантоміміка, зовнішній вигляд вчителя), професійна самопрезентація вчителем свого психічного стану (самоконтроль, витримка тощо). Педагогічну техніку класифікують за вектором її спрямування на внутрішню та зовнішню. Внутрішня техніка фокусується на психологічній саморегуляції вчителя, забезпечуючи його інтелектуальну та емоційну готовність до взаємодії. Зовнішня техніка є формою об'єктивації внутрішнього стану педагога через систему видимих засобів: виразну мову, жестикуляцію, міміку та пластику рухів (Основи педагогічної майстерності та творчості вчителя, 2023; Короткова, 2023).

Достатньо вичерпно структуру досліджуваного поняття «педагогічної майстерності», див. Таблиця 1, представлено у такий спосіб (Кузьмінський, 2007).

Проблему формування педагогічної майстерності майбутнього вчителя англійської мови в контексті соціально-компетентнісного підходу доцільно розглядати як фахову соціокультурну підготовку, яка вимагає від вчителя засвоєння достатнього обсягу професійно

значущих знань, соціокультурних професійно-педагогічних умінь, розвитку здібностей та набуття необхідних якостей, які забезпечать ефективне формування особистості учня, здатного брати участь у міжкультурному іншомовному спілкуванні.

Педагогічна значущість соціально-компетентнісного підходу у такому випадку полягає у тому, що він виступає необхідною умовою для успішної міжкультурної взаємодії майбутніх учителів іноземної мови з представниками цільових лінгвокультур (Морозова, 2018; Єгорова, 2022).

Ми солідарні в тому, що зміст гуманітарної освіти, зокрема іншомовної, має бути насичений соціокультурним контекстом, який реалізується через міждисциплінарні комунікативні завдання. В умовах інтеграції України до європейського простору та демократизації вищої освіти особливої ваги набуває врахування національних соціумних реалій у процесі підготовки вчителів іноземних мов. Оскільки педагог виступає посередником між культурами, він має майстерно володіти механізмами міжкультурної взаємодії іноземною мовою. Це зумовлює необхідність аналізу соціокультурних чинників, що визначають оновлення професійної підготовки майбутніх вчителів англійської мови у сучасних освітніх умовах.

Сучасна парадигма вищої педагогічної освіти, детермінована нормативними вимогами до фахової підготовки вчителів іноземних мов, зокрема англійської мови. Пріоритетним завданням постає формування міжкультурної комунікативної компетенції та етнокультурної толерантності майбутніх вчителів англійської

Таблиця 1

Структура педагогічної майстерності

Морально-духовні цінності	Професійні знання	Соціально-педагогічні якості	Психолого-педагогічні уміння	Педагогічна техніка
Гуманістична спрямованість; національна гідність; інтелігентність, чесність; життєві ідеали; совісність; правдивість; об'єктивність; толерантність	Знання свого предмета; педагогіки; психології; анатомії і фізіології людини; методики навчання і виховання	Організаторські здібності; оптимізм; чуйність; витримка; терплячість; творчий склад мислення; принциповість; увага; вимогливість; тактовність	Конструктивні; комунікативні; прикладні; дидактичні; перцептивні; володіння основами психотехніки; сугестивні; пізнавальні	Турбота про зовнішність; дотримання темпу, ритму, стилю; володіння мімікою, жестами; культура спілкування; мовлення; дидактичні уміння; уміння управляти своїми почуттями

мови, здатних до ефективної лінгводидактичної діяльності в умовах полікультурного соціуму.

Зазначене завдання видозмінює соціокультурну архітектуру освітнього педагогічного простору, вимагаючи від майбутніх педагогів-лінгвістів високого рівня професійної самосвідомості.

У межах зазначеного завдання вектор розвитку вищої філологічної освіти спрямований на реконструкцію фахової підготовки майбутніх вчителів англійської мови, що передбачає не лише інтенсифікацію академічного контенту, а також поглиблення профільної спеціалізації.

Одним з ефективних засобів фахової підготовки є метод культурного занурення (*cultural immersion*), що дає змогу студентам безпосередньо взаємодіяти з представниками різних етнічних груп, об'єднаних спільною іноземною мовою. Такий досвід, за нашим переконанням, сприяє глибшому розумінню студентами культурних, етнічних і соціолінгвістичних особливостей комунікації з представниками різних культурних середовищ.

Варто також зазначити основні якості вчителя-професіонала, підготовка якого здійснюється у педагогічних коледжах і університетах США: володіння навичками ефективної професійної діяльності в полікультурному середовищі; орієнтація на особистісний розвиток, а не лише на передачу знань, умінь і навичок; здатність працювати з освітніми програмами і реалізовувати освітні завдання, ґрунтуючись на особистісно-орієнтованому підході; компетентність як у сфері освіти, так і в галузі міжкультурної комунікації; вміння застосовувати мову не тільки у професійному контексті, а й у реальних життєвих ситуаціях; усвідомлення політичних, історичних, соціальних та економічних особливостей регіонів, мова і культура яких вивчаються (Теличко, 2025, с. 300).

У контексті сказаного пріоритетним завданням сучасної педагогічної освіти є проблема розвитку функціональної культури особистості. Цей концепт передбачає формування у майбутніх учителів іноземних мов здатності до суб'єктизації сутності соціокультурних процесів, які відбуваються в рідному та іноземному суспільстві.

Слід підкреслити, що виключно лінгвістичний інструментарій не є достатнім чинником для досягнення взаєморозуміння в міжкультурній комунікації. У зв'язку з цим ми поділяємо позицію Н. В. Теличко, що соціокультурна компетентність є центральним і об'єднувальним компонентом іншомовної комунікативної підготовки майбутніх учителів іноземних мов. Очевидно, що опанування соціокультурних знань постає невід'ємним складником їхньої професійної підготовки, що зумовлено специфікою викладання іноземних мов, як процесу трансляції культурних смислів (Теличко, 2025).

Вивчаючи місце соціокультурної компетентності у структурі підготовки учителів іноземної мови в Польщі, науковці виокремлюють такі елементи згаданої компетентності: соціокультурні знання (особливості соціокомунікації, національної ментальності, національні надбання); досвід комунікації (оптимальний соціокультурний стиль спілкування, грамотна дефінітивність елементів іншомовної культури, соціокультурна толерантність, вміння вирішувати соціокультурні конфлікти, що виникають між учнями, в процесі комунікації); досвід використання мови (впізнання соціокультурно маркованих мовних одиниць у різних сферах міжкультурного спілкування, правильний переклад соціокультурно забарвленого матеріалу на рідну мову, соціокультурна сприйнятливості до виявлення тенденцій в подібності та відмінності між рідним та іноземним соціокультурними полями) (Смірнова, 2010).

На нашу думку, процес формування педагогічної майстерності майбутнього вчителя англійської мови досягає найвищої результативності за умови його реалізації в межах соціально-компетентнісного підходу.

Методологічним підґрунтям такої підготовки виступає формування соціокультурної компетентності здобувачів, яка забезпечує здатність майбутнього вчителя англійської мови інтегрувати лінгвістичні знання у широкий соціальний контекст професійної діяльності за умови дотримання комплексу педагогічних умов, які можна систематизувати наступним чином:

1. Мотиваційна складова: забезпечення високого рівня мотивації студентів до розширення професійного досвіду та налагодження конструктивної міжкультурної взаємодії.

2. Особистісно-орієнтований підхід: імплементація ідей міжкультурної комунікації в освітній процес з метою формування толерантності, емпатії, поваги до культурного різноманіття (як власної, так і іншомовної культури).

3. Діалогічна взаємодія: організація суб'єкт-суб'єктних відносин між усіма учасниками освітнього процесу (викладач-студент, студент-студент) на засадах партнерства, співпраці та взаєморозуміння.

4. Синергія методів і форм: оптимальне поєднання академічних, квазіпрофесійних та навчально-професійних активностей із залученням здобувачів до інтенсивної професійно орієнтованої соціокультурної діяльності.

Визначені складники соціокультурної компетентності перебувають у стані стійкої внутрішньої інтеграції, що дозволяє нам розглядати їх як релевантні методологічні орієнтири для обґрунтування та добору педагогічних умов, необхідних для ефективного формування педагогічної майстерності майбутнього вчителя англійської мови в межах соціально-компетентнісного підходу.

Висновки й перспективи подальших досліджень. Узагальнюючи, вважаємо за необхідне підкреслити, що вектор модернізації вітчизняної лінгводидактики визначається низкою стратегічних домінант: конвергенція з глобальними освітніми трендами, децентралізація управління, новою концепцією

соціокультурних засад та ревізією змістово-цільових параметрів навчання. Інтенсифікація міжнародної наукової співпраці та педагогічної практики зумовлює посилення прагматичного аспекту підготовки вчителя англійської мови/літератури та її гармонізацію з міжнародними освітніми стандартами. У цьому вимірі педагогічна лінгвістична освіта ідентифікується як фундаментальний соціальний інститут, відповідальний за професійну культурологічну освіту та соціалізацію особистості відповідно до стратегічних пріоритетів державного розвитку; як цілеспрямований процес інтерналізації наукового знання, що забезпечує неперервний розвиток особистості через формування цілісної системи компетентностей; як якісна характеристика інтелектуального капіталу, де рівень професійної компетентності педагогічних кадрів становить стратегічний ресурсний та соціокультурний потенціал нації.

Перспективи подальших досліджень вбачаються в обґрунтуванні способів інтеграції мовної підготовки з дисциплінами психолого-педагогічного циклу, що забезпечить синергетичний ефект у формуванні цілісної педагогічної майстерності майбутнього вчителя англійської мови. У межах цього підходу пріоритетним завданням є створення комплексного методичного інструментарію (зокрема електронних портфоліо, професійно орієнтованих кейс-тестів та діагностичних карт), спрямованого на моніторинг динаміки формування соціокультурної компетентності здобувачів на різних етапах у вищій школі.

Література

1. Гончаренко С. У. Український педагогічний словник / С. У. Гончаренко. Київ : Либідь, 1997. 376 с.
2. Дворник О. М., Рубан Н. П. Інтегративна модель освітнього середовища розвитку соціальної компетентності вчителів до роботи зі здобувачами освіти у складних життєвих обставинах. *Інноваційна педагогіка*. 2024. № 68, Т. 1. С. 64–72. DOI: <https://doi.org/10.32782/2663-6085/2024/68.1.11>
3. Дмитренко Н., Панченко В., Школа І. Роль рефлексії у процесі педагогічної практики майбутніх учителів англійської мови. *Теорія та методика навчання іноземних мов*. 2025. № 5. С. 38–45. DOI: <https://doi.org/10.31652/2786-9083-2025-5-38-45>
4. Дубасенюк О. А. Теорія і практика професійної майстерності в умовах цілежиттєвого навчання : монографія. Житомир : Рута, 2016. 400 с.
5. Єгорова О. В. Формування соціокультурної компетентності в майбутніх учителів іноземної мови в позааудиторній роботі. *Засоби навчальної та науково-дослідної роботи : зб. наук. пр.* / Харків. нац. пед. ун-т ім. Г. С. Сковороди. Харків, 2022. Вип. 59. С. 29–41. DOI: <https://doi.org/10.34142/2312-1548.2022.59.03>

6. Короткова Ю. М. Основи педагогічної майстерності й творчості викладача закладу вищої освіти : навч. посіб. / Ю. М. Короткова, О. О. Новікова, Г. В. Мухіна; за заг. ред. С. С. Вітвицької. Київ : Олді+, 2023. 124 с.
7. Кузьмінський А. І. Педагогіка : підручник / А. І. Кузьмінський, В. Л. Омеляненко. Київ : Знання-Прес, 2007. 447 с.
8. Морозова М. В. Лінгвометодичні умови формування інтерактивної компетентності майбутніх учителів іноземної мови засобами суб'єкт-суб'єктної взаємодії. *Вісник Луганського нац. ун-ту імені Тараса Шевченка*. 2018. № 2. С. 238–246. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/vluf_2018_2_31
9. Основи педагогічної майстерності та творчості вчителя : навчально-методичний посібник / [автори-укладачі: О. М. Дутко, О. В. Горбатюк, І. Ю. Лебідь, С. В. Поліщук, В. В. Федорчук; за заг. ред. В. В. Федорчук]. Кам'янець-Подільський : Кам'янець-Подільський національний університет імені Івана Огієнка, 2023. 275 с.
10. Педагогічна майстерність : підручник / І. А. Зязюн, Л. В. Крамушенко, І. Ф. Кривонос та ін.; за ред. І. А. Зязюна. 2-ге вид., допов. і переробл. Київ : Вища шк., 2004. 422 с.
11. Топузов О. М., Малихін О. В., Опалюк Т. Л. Педагогічна майстерність: розвиток професійно-педагогічної адаптивності та соціальної рефлексії майбутнього вчителя : навчальний посібник. Київ : Педагогічна думка, 2018. 292 с.
12. Побережна Н. О. Педагогічна майстерність викладачів іноземної мови в організації навчального процесу на основі інноваційних інформаційних технологій. *Педагогіка вищої та середньої школи: зб. наук. праць*. 2014. Вип. 41. С. 136–141. DOI: <http://doi.org/10.31812/educdim.v41i0.2918>
13. Смірнова Л. Л. Соціокультурна компетентність у структурі підготовки учителів іноземної мови в Польщі : автореф. дис. ... канд. пед. наук : 13.00.04. Кіровоград, 2010. 20 с.
14. Сухомлинський В. О. Вибрані твори : в 5-ти т. Київ : Рад. шк., 1976. Т. 2. 670 с.
15. Теличко Н. В. Соціокультурна компетентність майбутнього вчителя іноземних мов як важлива складова його професійної компетентності. *Міжнародний освітній простір: розвиток в умовах соціокультурної трансформації : монографія* / за заг. ред. Н. М. Авшенюк, Г. В. Товканець. Ужгород : РІК-У, 2025. С. 294–316. DOI: <https://doi.org/10.35387/edu-mono.0220.2025>

References

1. Honcharenko, S. U. (1997). *Ukrainskyi pedahohichnyi slovnyk* [Ukrainian pedagogical dictionary]. Kyiv : Lybid [in Ukrainian].
2. Dvornyk, O. M., & Ruban, N. P. (2024). Intehratyvna model osvithnoho seredovyscha rozvytku sotsialnoi kompetentnosti vchyteliv do roboty zi zdobuvachamy osvity u skladnykh zhyttievykh obstavynakh [Integrative model of the educational environment for the development of social competence of teachers to work with students in difficult life circumstances]. *Innovatsiina pedahohika – Innovative pedagogy*, 68 (1), 64–72. DOI: <https://doi.org/10.32782/2663-6085/2024/68.1.11> [in Ukrainian].
3. Dmytrenko, N., Panchenko, V., & Shkola, I. (2025). Rol refleksii u protsesi pedahohichnoi praktyky maibutnikh uchyteliv anhliiskoi movy [The role of reflection in the process of pedagogical practice of future English language teachers]. *Teoriia ta metodyka navchannia inozemnykh mov – Theory and methodology of teaching foreign languages*, (5), 38–45. DOI: <https://doi.org/10.31652/2786-9083-2025-5-38-45> [in Ukrainian].
4. Dubaseniuk, O. A. (2016). *Teoriia i praktyka profesiinoi maisternosti v umovakh tsilezhyttievoho navchannia* [Theory and practice of professional skill in the conditions of lifelong learning]. Zhytomyr : Ruta [in Ukrainian].
5. Yehorova, O. V. (2022). Formuvannia sotsiokulturnoi kompetentnosti v maibutnikh uchyteliv inozemnoi movy v pozaaudytornii roboti [Formation of socio-cultural competence in future foreign language teachers in extracurricular work]. *Zasoby navchalnoi ta naukovy-doslidnoi roboty – Means of educational and research work*, (59), 29–41. Kharkiv : Kharkiv. nats. ped. un-t im. H. S. Skovorody. DOI: <https://doi.org/10.34142/2312-1548.2022.59.03> [in Ukrainian].
6. Korotkova, Yu. M. (2023). *Osnovy pedahohichnoi maisternosti y tvorchosti vykladacha zakladu vyshchoi osvity* [Basics of pedagogical skill and creativity of a teacher of a higher education institution]. Kyiv : Oldi+ [in Ukrainian].
7. Kuzminskyi, A. I. (2007). *Pedahohika* [Pedagogy]. Kyiv : Znannia-Pres [in Ukrainian].
8. Morozova, M. V. (2018). *Linhvometodychni umovy formuvannia interaktyvnoi kompetentnosti maibutnikh uchyteliv inozemnoi movy zasobamy subiekt-subiektnoi vzaiemodii* [Linguistic conditions for the formation of interactive competence of future foreign language teachers by means of subject-subject interaction]. *Visnyk Luhanskoho nats. un-tu imeni Tarasa Shevchenka – Bulletin of Luhansk*

National University named after Taras Shevchenko, (2), 238–246. Retrieved from http://nbuv.gov.ua/UJRN/vluf_2018_2_31 [in Ukrainian].

9. Osnovy pedahohichnoi maisternosti ta tvorchosti vchytelia [Basics of pedagogical skill and creativity of the teacher]. (2023). Avt.-uklad.: O. M. Dutko, O. V. Horbatiuk, I. Yu. Lebid, S. V. Polishchuk, V. V. Fedorchuk; za zah. red. V. V. Fedorchuk]. Kamianets-Podilskyi : Kamianets-Podilskyi natsionalnyi universytet imeni Ivana Ohienka [in Ukrainian].

10. Ziazun, I. A. (Eds.). (2004). Pedahohichna maisternist [Pedagogical skill]. Kyiv : Vyscha shk. [in Ukrainian].

11. Topuzov, O. M., Malikhin, O. V., & Opalyuk, T. L. (Eds.). (2018). Pedahohichna maisternist: rozvytok profesiino-pedahohichnoi adaptyvnosti ta sotsialnoi refleksii maibutnoho vchytelia [Pedagogical skill: development of professional and pedagogical adaptability and social reflection of the future teacher]. Kyiv : Pedahohichna dumka [in Ukrainian].

12. Poberezhna, N. O. (2014). Pedahohichna maisternist vykladachiv inozemnoi movy v orhanizatsii navchalnoho protsesu na osnovi innovatsiinykh informatsiinykh tekhnolohii [Pedagogical skills of foreign language teachers in the organization of the educational process based on innovative information technologies]. *Pedahohika vyshchoi ta serednoi shkoly – Pedagogy of higher and secondary schools*, (41), 136–141. DOI: <http://doi.org/10.31812/educdim.v41i0.2918> [in Ukrainian].

13. Smirnova, L. L. (2010). Sotsiokulturna kompetentnist u strukturi pidhotovky uchyteliv inozemnoi movy v Polshchi [Sociocultural competence in the structure of training foreign language teachers in Poland]. *Extended abstract of Candidate's thesis*. Kirovohrad [in Ukrainian].

14. Sukhomlynskyi, V. O. (1976). Vybrani tvory: v 5-ty t. [Selected works: in 5 v.]. Vol. 2. Kyiv : Rad. shk. [in Ukrainian].

15. Telychko, N. V. (2025). Sotsiokulturna kompetentnist maibutnoho vchytelia inozemnykh mov yak vazhlyva skladova yoho profesiinoi kompetentnosti [Sociocultural competence of the future teacher of foreign languages as an important component of his professional competence]. In: Avshenyuk N. M., Tovkanets G. V. (Eds.), *Mizhnarodnyi osvittii prostir: rozvytok v umovakh sotsiokulturnoi transformatsii – International educational space: development in the conditions of socio-cultural transformation*. (pp. 294–316). Uzhhorod : RIK-U. DOI: <https://doi.org/10.35387/edu-mono.0220.2025> [in Ukrainian].

Сура Н. А. Формування педагогічної майстерності майбутнього вчителя англійської мови в контексті соціально-компетентнісного підходу

У статті висвітлено проблему формування педагогічної майстерності майбутнього вчителя англійської мови в контексті соціально-компетентнісного підходу, актуальність якої зумовлена динамічними змінами у сучасному соціокультурному та освітньому просторі. Обґрунтовано необхідність переходу від традиційної інформаційно-репродуктивної моделі професійної підготовки здобувачів до компетентнісної моделі, зорієнтованої на розвиток соціальної рефлексії, професійної суб'єктності та міжкультурної комунікативної спроможності майбутнього вчителя англійської мови.

Проаналізовано наукові підходи до визначення поняття «педагогічна майстерність» та представлено її структурні компоненти. Особливу увагу приділено авторкою соціокультурній компетентності як інтегративному складнику професійної підготовки вчителя англійської мови, що забезпечує плідну міжкультурну взаємодію та соціальну адаптивність у полікультурному освітньому середовищі.

Методологічною основою дослідження слугує поєднання компетентнісного, особистісно-орієнтованого, діяльнісного та соціокультурного підходів. У статті визначено педагогічні умови ефективного формування педагогічної майстерності майбутніх учителів англійської мови, зокрема: розвиток мотиваційної сфери, організацію суб'єкт-суб'єктної взаємодії, інтеграцію соціокультурного контексту в освітній процес та представлено синергію методів і форм професійної підготовки у вищій педагогічній освіті.

Установлено, що соціально-компетентнісний підхід виступає методологічно доцільною основою для якісної підготовки вчителя англійської мови як активного суб'єкта професійної та соціокультурної діяльності у вищій педагогічній освіті.

Ключові слова: педагогічна майстерність, майбутній учитель англійської мови, соціально-компетентнісний підхід, соціокультурна компетентність, професійна підготовка.

Sura N. A. Development of pedagogical mastery of future English language teachers within the social competence-based approach

The article highlights the problem of developing pedagogical mastery of future English language teachers within the framework of the social competence-based approach, the relevance of which is due to dynamic changes

in the contemporary sociocultural and educational space. The necessity of transitioning from a traditional information-reproductive model of professional training to a competence-based model is substantiated, with an emphasis on the development of social reflection, professional subjectivity, and intercultural communicative capacity of future English language teachers.

The article analyzes scholarly approaches to defining the concept of pedagogical mastery and presents its structural components. Particular attention is paid by the author to sociocultural competence as an integrative component of professional training for English language teachers, which ensures effective intercultural interaction and social adaptability in a multicultural educational environment. The methodological framework of the research is based on the integration of competence-based, learner-centered, activity-oriented, and sociocultural approaches.

The article identifies pedagogical conditions for the effective formation of pedagogical mastery of future English language teachers, including the development of the motivational sphere, the organization of subject-subject interaction, the integration of sociocultural context into the educational process, and the synergy of methods and forms of professional training in higher pedagogical education. It is proved that the social competence-based approach serves as a methodologically sound foundation for the high-quality training of English language teachers as active subjects of professional and sociocultural activity in higher pedagogical education.

Key words: pedagogical mastery, future English language teacher, social competence-based approach, sociocultural competence, professional training.

Дата першого надходження статті до видання: 21.12.2025
Дата прийняття статті до друку після рецензування: 27.02.2026
Дата публікації (оприлюднення) статті: 18.03.2026

Стаття поширюється на умовах
ліцензії відкритого доступу CC BY 4.0

